

Rozvoj telekomunikačního trhu a nástup moderních technologií internetu/intranetu vybízí stále více k přemýšlení jak využít nových možností k zlepšení, zrychlení a zlevnění vzdělávání, včetně vzdělávání jazykového. Jaké možnosti e-learning v současné době v této oblasti má? Která složka se ukáže jako nejúčinnější, nejzajímavější nejvíce motivující? Jazyková komunikace pomocí e-mailu, diskusních skupin, video konference, virtuální třídy? Jaké jsou možnosti a hranice individualizace studia? Jak důležitou roli hraje zvukový výstup? Jak co nejlépe realizovat zpětnou vazbu při nácviku, či ověřování dosažené úrovně základních jazykových dovedností?

Naše stávající úvahy o možném perspektivním využití e-learningu při řízení a realizaci jazykové přípravy v AČR jsou orientovány několika směry. V dohledném časovém horizontu se chceme zaměřit na výběr a na tvorbu doplňkových e-learningových programů k nosným formám realizovaných jazykových kurzů, s přihlédnutím k různým aspektům, potřebám a cílům jazykového vzdělávání v rezortu MO. Považujeme především za potřebné např. diferencovat programy, které mají sloužit k opakování, upevňování či rozšiřování dříve osvojených jazykových prostředků, programy, které mají umožňovat kvalifikované sebehodnocení uživatelů, či sloužit jako pomůcka při řízeném samostudiu a nácviku řečových dovedností.

A které další faktory nutně ovlivní výběr a podobu uvažovaných programů? Bude to zejména stanovení úrovně obtížnosti, na kterou je třeba se přednostně zaměřovat, vymezení jazykového obsahu a určení poměru obecného jazyka, vševojskové terminologie a speciální vojenské terminologie a v neposlední řadě také kvalita a dostupnost technologií, potřebných k pokud možno bezproblémovému využívání nabízených programů cílovou populací.

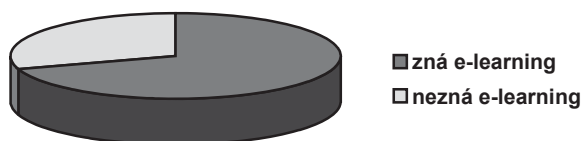
Ve školním roce 2006/2007 zavedl Ústav jazykové přípravy (ÚJP) e-learning jako nedílnou součást výuky v kombinovaném kurzu anglického jazyka, ve kterém se posluchači připravují na jazykové zkoušky na úroveň SLP-2 v souladu s požadavky standardizační dohody NATO STANAG 6001. Cílem je ověřit vhodnost kombinace distančního vzdělávání pomocí e-learningu, kdy posluchači prostřednictvím internetu a e-mailu zpracovávají zadané úkoly a prezenční formou výuky, během níž se každý měsíc účastní týdenního soustředění na ÚJP ve Vyškově a případné nejasnosti mohou konzultovat s učitelem. Úkoly se zaměřují na procvičování gramatických jevů, slovní zásoby, poslechu s porozuměním, čtení s porozuměním a psaní. U gramatických cvičení a při procvičování slovní zásoby posluchači nejčastěji doplňují otázky či neúplné věty, provádějí změny převáděním, nebo nahrazováním gramatických tvarů, vybírají správnou odpověď ze dvou, tří, nebo čtyř nabízených variant.

Při nácviku poslechu s porozuměním poslouchají zvukový záznam daného cvičení (souvislého úryvku), porozumění je ověřováno prostřednictvím obdobného typu položek. Obdobně je tomu i při nácviku čtení s porozuměním. Dovednost písemného vyjadřování je nacvičována psaním krátkých souvislých textů dle zadání, podle dané osnovy, či vlastní invence. Při všech úlohách má posluchač možnost postupovat vlastním tempem bez časového limitu, případně jiného omezení, podle potřeby se k jednotlivým úkolům vracet a provádět opravy. Vypracovaná cvičení zasílá prostřednictvím e-mailu určenému učiteli. Ten práci jednotlivých posluchačů

vyhodnotí a případně zabezpečí nápravná cvičení, buď kolektivní, nebo individuální. Jednotlivá zadání jsou posluchačům zasílána každý týden.

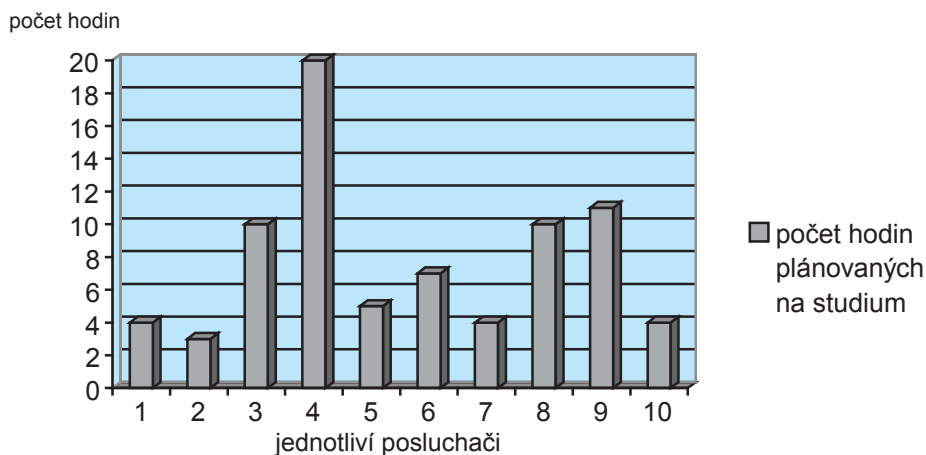
Posluchačům výše uvedeného kurzu byl při zahájení práce s e-learningovým programem předložen orientační dotazník, který nás upozornil na některé zajímavé skutečnosti.

E-learning znamenal značný rozmach již koncem 90tých let a v současné době je běžně používaným termínem, přesto bývá přesné pojetí i definice často nejasné. Z deseti dotázaných posluchačů výše zmiňovaného kurzu se s pojmem e-learning setkala 7 posluchačů, jeden z nich se e-learningového kurzu již dříve zúčastnil, tři uvedli, že o e-learningu dosud neslyšeli.

Graf 1: Povědomí posluchačů o e-learningu

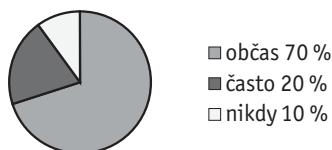
E-learningová forma studia klade vysoké nároky na disciplínu a motivaci. Přestože posluchači v dotazníku uvedli, že se studiu chtějí věnovat v průměru 7,5 hodiny týdně (individuální ochota věnovat se přípravě na angličtinu je uvedena v grafu 2), ukazuje se, že intenzivně a pravidelně tuto formu přípravy využívá jen polovina posluchačů.

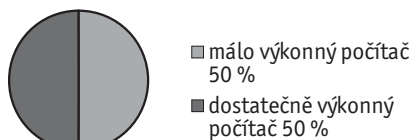
Graf 2: Ochota věnovat se přípravě na angličtinu u jednotlivých posluchačů

Dynamickému rozvoji e-learningu ve stávajících podmínkách na Ústavu jazykové přípravy při ŘeVD ve Vyškově brání překážky převážně legislativního charakteru související s bezpečností provozu počítačové sítě. Velitelské složky proto hledají možnosti řešení. Je třeba počítat i s problémy technického rázu s připojením u uživatelů, které bude třeba po jejich vyhodnocení zohledňovat a průběžně řešit (viz graf č. 3).

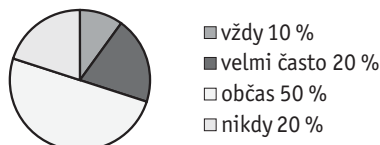
Pomalé připojení k internetu

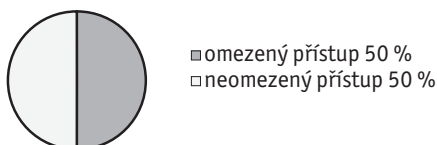
Výkon počítače

Problém se spuštěním výukového programu

Přístup k PC s internetem

Graf 3: Problémy, se kterými se posluchači setkali

Naše záměry týkající se zavádění e-learningu do programů jazykové přípravy vycházejí z přesvědčení, že rozvoj informačních technologií, který postupně ovlivňuje všechna odvětví lidské činnosti, se nemůže vyhýbat ani oblasti výuky a vzdělávání. Navzdory počátečním problémům a potížím věříme, že se nám v dohledné době podaří předpokládané výhody e-learningu zúročit, zejména při přípravě zaměstnanců rezortu MO na úspěšné složení předepsaných jazykových zkoušek, zvýšit efektivitu jazykové přípravy v AČR a pomáhat všem zainteresovaným co nejlépe využívat čas, který mají pro jazykové vzdělávání k dispozici.

Závěr

Jsme si samozřejmě vědomi toho, že sebelepší výukový program založený na absenci interakce mezi učitelem a žákem nemůže při osvojování cizího jazyka nahradit živé slovo učitele, simulaci přirozených situací, ve kterých jazyková komunikace probíhá. Zavádění e-learningu do programů výuky v jazykových kurzech v rámci rezortu MO budeme proto chápat jako doplňkovou metodu výuky, nikoli jako metodu základní.

Zůstává otevřena otázka, jak pomáhat absolventům těchto kurzů při udržování získaných jazykových znalostí a dovedností, zejména těm, kteří při své práci osvojený cizí jazyk běžně nepoužívají. Vytvoření vhodných e-learningových programů pro tuto skupinu osob stojí určitě za úvahu. Problémem by mohlo být zabezpečení dostatečného objemu finančních prostředků na realizaci tohoto projektu. Domníváme se však, že to nemusí být problém neřešitelný.